

STIMULAREA ÎNVĂȚĂRII DIFERENȚIATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SPECIAL STIMULATING DIFFERENTIATED LEARNING IN SPECIAL EDUCATION

Mariana PETCU, profesor-educator
Șc. Profesională Specială
"Emil Gârleanu", Galați, România,
Valentina STRATAN, dr., conf,
UPS „Ion Creanga”, Chisinau,
ORCID:0000-0002-3671-8968

Mariana PETCU, teacher-educator
Șc. Special Professional
"Emil Gârleanu", Galați, Romania,,
Valentina STRATAN, PhD, Associate Professor
UPS "Ion Creanga", Chisinau

Abstract. *One of the requirements of current pedagogy is to stimulate the creative potential of the student. This can be done through methods, techniques that allow the student to get involved in the organization and conduct of the lesson highlighting the active and creative attitude of all participants. The balanced combination of the elements that participate in the development of the entire instructive-educational process leads to the guarantee of a learning adapted to the particularities, interests and needs of the students. The elaboration of a didactic strategy based on action, on fixation, on analysis and experimentation can guarantee the development and the valorization of the cognitive, affective and action resources of the students with special educational needs. The teaching strategy is the effective way in which the teacher supports students to have access to knowledge and to develop their intellectual abilities, skills, abilities, aptitudes, feelings and emotions.*

Keys-word: *active and creative attitude, learning adapted to particularities, students with special educational needs, intellectual abilities, creative potential, teaching strategy, participatory-active methods.*

Prin identificarea de noi structuri, conținuturi și forme de organizare, învățământul actual urmărește să susțină elevii în situația de a se dezvolta intelectual și de a-și valorifica pe deplin posibilitățile și aptitudinile, motiv pentru care el trebuie să fie flexibil și adaptabil și astfel, elevii să se dezvolte permanent în funcție de propriile posibilități, capacități și aptitudini. Tom Peters, subliniind importanța organizării învățării centrate pe elev, își propunea un sistem de învățământ bazat pe un curriculum care să dezvolte personalitatea, care să aprecieze individualitatea fiecărui elev, care să evidențieze orice progres, oricât de mic, și să nu-l standardizeze, care să nu permită o învățare prin reproducere, ci creatoare de noi întrebări [2, p.8].

Respectarea atributelor particulare răspunde cerințelor învățământului modern și democratic. Acest tip de învățământ nu încearcă să uniformizeze, ci dorește să țină cont de faptul că fiecare elev este unic, și tocmai această unicitate trebuie exploatată în mod diferențiat. Constantin Cucoș (2013) susține că cerința asigurării unei învățări diferențiate și personalizate reprezintă un principiu de necontestat. Diferențiere înseamnă "să dai educatului cam ce vrea el și să pui pe „umărul” lui atât cât poate duce”, astfel profesorul într-o clasă trebuie să-și adapteze strategiile și metodele pentru fiecare elev, să îi sprijine, îndrume, să-i antreneze în diferite activități care se

potrivesc capacităților și ritmului lor. Principiul diriguitor pentru adoptarea și punerea în act a unor opțiuni atunci când vine vorba de asigurarea diferențierii în predare-învățare, după părerea cercetătorului, ar trebui să fie: toți copiii să aibă de câștigat ceva, iar nimeni să nu fie prejudiciat - fie că e vorba de o singură persoană sau de o comunitate școlară mai largă [6].

Tratarea diferențiată nu se face pentru a reduce cerințele față de unii elevi, ci pentru a obține randament superior din partea fiecăruia, pentru a-i învăța pe copiii cum să învețe, cum să se autoinstruiască. Nu în ultimul rând, tratarea diferențiată constă în crearea unui raport pedagogic eficient între cadru didactic și elev, raport ce se definește printr-o conduită creatoare a profesorului care organizează procesul de învățământ ținând cont de posibilitățile elevului, de capacitățile intelectuale și de dezvoltarea sa.

Profesorul, prin această modalitate, creează premisele dezvoltării creativității, dinamismului și încrederii elevilor. Strategia bazată pe metode interactive și cooperare schimbă paradigma profesorului care era doar transmițător de informații, cunoștințe dându-i noi roluri și anume: de organizator, facilitator și mediator al activităților de învățare [1]. Elevii, sub îndrumarea cadrului didactic, prin informații și cunoștințe asimilate, își dezvoltă capacitățile intelectuale, priceperile, deprinderile, aptitudinile, sentimentele și emoțiile [5]. Strategia didactică, în concepție postmodernistă, reprezintă participarea comună a profesorului și a elevilor la alegerea metodelor și tehnicilor de lucru.

Elaborarea unei strategii didactice fundamentate pe acțiune, pe fixare, pe analiză și experimentare poate garanta dezvoltarea și punerea în valoare a resurselor cognitive, afective și acționale ale elevilor. Scopul întocmirii acestei strategii este de a crea posibilitatea elevilor să obțină achiziții viabile și transferabile în diverse circumstanțe educaționale și nu numai. Îmbinarea echilibrată a elementelor care participă la desfășurarea întregului proces instructiv-educativ duce la garantarea unei învățări adaptate particularităților, intereselor și necesităților elevilor.

Pentru ca activitățile instructiv-educative să fie utile pentru toți elevii, devine necesar să se găsească calea de mijloc, în care instruirea și evaluarea să aibă un caracter integrat și adaptat la specificul fiecărui elev. Un factor important în atragerea participării elevului la oră este acela de a-l face pe copil să creadă în profesor, dar să-i și crească încrederea și stima de sine. Descriind rolul și importanța metodelor interactive de grup, E. Moncea reiterează că activitatea educativă, care are ca fundament instruirea interactivă și trebuie să țină cont de mai mulți factori:

- de resursele umane și materiale dar și de trăsăturile psihologice ale elevilor;
- de personalizarea și relativizarea obiectivelor educaționale;
- de nivelul clasei;
- de integrarea tehnicilor intelectuale moderne în sistemele de învățare, utilizarea strategiilor didactice ca sisteme didactice deschise;
- de necesitatea realizării feedbackului formativ și a evaluării formative și formatoare;
- de necesitatea realizării feedbackului sumativ, a evaluării sumative, precum și autoevaluările sumative atât de către profesori, cât și de către elevi [3].

Una dintre cerințele pedagogiei actuale este aceea de dinamizare a potențialului creativ al elevului. Acest lucru se poate realiza prin metode, tehnici care să permită ca elevul să se implice în modul de organizare și desfășurare a lecției, punând în valoare atitudinea activă și creatoare a tuturor participanților. Cu ajutorul metodelor interactive se poate evidenția poziția elevului în cadrul procesului instructiv-educativ, aceea de subiect al propriei formări. Valențele informative ale metodelor moderne constă în faptul că se pot transmite informații, cunoștințe fără ca elevul să

se simtă constrâns, el se consideră ca fiind inclus într-un joc cu reguli bine stabilite din care el va ieși mereu învingător [1, p.9].

În lucrarea consacrată metodelor interactive de predare-învățare-evaluare, Amelia Georgiana Boncea (2016) menționează despre valoarea strategiilor didactice moderne, remarcând faptul că strategia didactică reprezintă modul eficient prin care cadrul didactic îi sprijină pe elevi să aibă acces la cunoaștere și să-și dezvolte varii capacități, aptitudini și sentimente, atât de necesare pentru înregistrarea progresului școlar și social [ibidem, p.4-5]. De altfel, proiectarea acestor strategii trebuie să urmărească dubla implicație. Pe de o parte, strategiile vin să concretizeze obiectivele care fac posibilă cunoașterea: intensificarea proceselor cunoașterii, dezvoltarea aptitudinilor de a face conexiuni între informații, folosirea inteligențelor multiple, iar pe de altă parte, susțin realizarea obiectivelor de ordin socio-afectiv: formarea convingerilor, atitudinilor, sentimentelor care pot fi reconsiderate pe parcursul instrucției; formarea capacităților de comunicare inter și intrapersonală etc. [ibidem, p.8].

Cele relatate mai sus ne-au impulsionat să realizăm un studiu cu scopul stimulării învățării diferențiate printr-un proces instructiv-educativ impregnat cu un real caracter activ-participativ-formativ, bazat pe metode interactive în cadrul orelor de limbă și literatură română.

Ora de limbă și literatură română este importantă pentru că aici se creează primele relații personale bazate pe comunicare permanentă între profesor și elevi, între elevi-elevi. Prin crearea unui climat de încredere, aceste ore încearcă să pună bazele schimbului de informații, să găsească metode prin care să dezvolte limbajul expresiv/receptiv, urmăresc îmbogățirea permanentă a vocabularului activ etc.

Acestea fiind semnalate, am intenționat să dinamizăm capacitățile creative ale elevilor prin utilizarea metodelor moderne, individuale și de grup, în cadrul orelor de limbă și literatură română, precum și oferirea condițiilor de predare-învățare-evaluare, necesare pentru constituirea și realizarea unui progres lingvistic la elevii cu CES. Locul de desfășurare a cercetării au fost selectate 2 școli din învățământul special - Școala Profesională specială "Emil Gârleanu" și Școala Profesională Specială "P.P.Neveanu" din Galați. Din descrierea grupurilor de elevi putem observa că elevii au grad diferit de dizabilitate: deficiență de auz, sindromul Down, tulburări din spectrul autist (TSA), tulburări de limbaj etc. De asemenea, elevii au și nivel diferit de pregătire, ceea ce duce la organizarea variată și flexibilă a lecțiilor și a sarcinilor distribuite.

Metodele care au fost folosite pentru a-i determina pe elevi să participe, interacționeze și să comunice (pentru că majoritatea au tulburări de limbaj) au fost cele interactive de grup, prin mijlocirea cărora elevul se transformă din spectator/ascultător pasiv în participant activ. Evident că mai multe exerciții au fost bazate pe mimică și limbaj nonverbal pentru a găsi un canal de comunicare și un cod, ce poate fi descifrat cu ușurință atât de elevii hipoacuzici, cât și de elevii cu alte deficiențe. Prin aplicarea acestor tipuri de metode, strategii se urmărește dezvoltarea la elevi a competențelor necesare unei integrări în viața socială și profesională. Acest lucru se poate realiza prin crearea de oportunități ajustate în funcție de capacitatea, aptitudinile, ritmul, nevoile și capacitățile elevului.

Rolul profesorului de limbă și literatură română constă în utilizarea de metode cât mai diverse și atractive care să-l facă pe elev să asimileze informații, noțiuni pe care să le integreze în viața de zi cu zi, să-i formeze autonomia și spiritul civic. Descoperirea caracteristicilor preponderente ale dificultății de învățare nu înseamnă că problema este soluționată, uneori aparențele pot ascunde consecințe grave pentru elev: epuizarea și dezamăgirea că nu poate fi la fel ca ceilalți, nu poate ține pasul (ritmul), ceea ce poate conduce la neliniște, tulburări de tip

emoțional, afectiv și comportamental (Crescenzi. F. et all., 2011) [7, p.4], așa se pot genera dezacorduri, conflicte între elevi, conflicte cu părinții sau cu cadrele didactice [4, p.31].

Aplicarea sistematică a acestor metode interactive și de grup în cadrul lecțiilor de limbă și literatură română a condus la creșterea atenției și a randamentului concentrării. Menționăm aceasta deoarece prin activizarea lor nu se mai pierde etape din lecție, nu se rupe firul informațiilor, ci ei au sarcina de a distinge informațiile de care au nevoie pentru îndeplinirea sarcinii primite. Atunci când lucrează pe grupe, ideea unuia poate să inițieze alte idei din partea celuilalt coleg, astfel nu mai există posibilitatea ca cei care stau în bancă să-și găsească altceva de lucru, "să viseze", să butoneze telefonul. Va primi un impuls mobilizator din partea membrilor echipei, chiar dacă primește un rol poate nesemnificativ (în funcție de capacitățile de care dispune) de timer (să țină cont de timp și să-și anunțe coechipierii).

Este cert, că în cazul elevilor cu CES, este necesară folosirea unor sarcini simple, a unor cuvinte cheie care să implice activ elevul în cadrul lecției. Împărțirea pe etape a rolului ce-i revine elevului constituie garanția învățării informațiilor semnificative. În momentele de început ale captării atenției, elevul este pregătit pentru a se angaja în rezolvarea sarcinilor interesante ce-i revin. Adresându-ne la rezultatele cercetărilor din domeniul psihopedagogiei speciale cu privire la ritmul încetinit al reactualizării informațiilor de către elevii cu CES, devine necesar un feedback continuu, adaptat nevoilor elevilor cu dificultăți de învățare, precum și o diversificare a metodelor și strategiilor didactice utilizate, orientate spre formarea unor deprinderi de autoevaluare și modelarea comportamentelor pentru lucru în cooperare (să-și poată spune părerea, să accepte și părerea celorlalți, să-și găsească propriile soluții și explicații).

Strategii de stimulare a învățării autoreglate la elevii cu dificultăți de învățare, remarcate de Daniela Popa (2013), au scopul de a motiva elevul să participe la activități, să-l determine să-și schimbe percepția față de sine prin oferirea de feedback pozitiv, să-i formeze competențe sociale și să devină o învățare autoreglată (adică să se vadă "autonomia și responsabilitatea elevilor în învățare") [4, p.83].

În continuare prezentăm unele proiecte de lecții susținute prin metode și tehnici care să permită elevului să se implice în desfășurarea sarcinilor, punând în valoare atitudinea activă și creatoare a tuturor participanților. În cadrul lecției de verificare a cunoștințelor anterioare cu prilejul „Baladei Miorița”, elevii au avut ca sarcini de lucru:

- *Sublinierea numeralelor cardinale* pe o fișă primită cu următorul text din baladă:
- Se cobor la vale,

Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei.
Unu-i moldovean,
Unu-i ungurean
Și unu-i vrâncean.

De trei zile-ncoace

Gura nu-ți mai tace!

Păsărele mii,

Și stele făclii!

- *Să așeze imaginile primite în funcție de versurile care îl descriu pe ciobanul moldovean.*

Pentru a efectua conexiunea între imagine și cuvânt, elevii au primit fișa cu motivele fundamentale, întâlnite în Balada Miorița. În dreptul fiecărui motiv s-au extras din text câteva versuri. Elevii au primit această fișă dar și un plic cu imagini. Ei trebuie să așeze imaginile în funcție de versurile scrise în fișă.

În realitatea de zi cu zi mesajul poate fi transmis și pe alte căi decât verbal, astfel elevii au fost rugați să exprime idei, atitudini, stări sufletești și sentimente numai prin gesturi, fără cuvinte sau prin mimică, ca un mim. Cu această ocazie, ei extrăgeau bilețele și, câte doi, se așezau pe scaunele din fața clasei pentru a executa instrucțiunile scrise pe bilet - o îmbrățișare, o strângere de mână, un salut cu mâna, să faci cu ochiul, pui mâinile la ochi, pui mâinile la urechi, o bucurie, un necaz ș.a.

Foarte des suntem înconjurați de expresii diverse după conținut, intonație, unele care ne plac, încurajează, altele ne irită. Elevilor li s-a propus să citească expresiile de pe fișă și să le grupeze pe două coloane: expresii de încurajare și expresii care ne descurajează. Apoi a urmat momentul cel mai amuzant - mimarea celor citite. Ca exemple de expresii pot fi propuse:

- Liniștește-te! Gura!
- Nu fi răutăcios!
- De ce nu poți fi mai atent?
- Alo... Trezește-te.... Fii atent!
- Îmi place când mă ascuți.
- Îți mulțumesc că ai fost cuminte!
- Nu ai putea să vorbești mai încet?
- Apreciez părerea ta!
- Vreau să ascult ce ai de spus.

Având în vedere cele prezentate, s-a observat că:

- elevii au fost stimulați să adreseze întrebări și să elaboreze răspunsuri fără teama de a fi criticați;
- ei s-au obișnuit cu regulile și etapele diferitelor metode și cunosc pașii care trebuie parcurși;
- implicarea voită în activitățile de învățare a dus la creșterea stimei de sine;
- vocabularul activ s-a îmbogățit și nuanțat datorită unor metode ca: jocul de rol, cvintetul, jocul didactic, exercițiul, povestirea, ciorchinele, explozia stelară etc;
- elevii învață să colaboreze, să fie toleranți, să comunice, să se implice în realizarea sarcinilor.

Totodată, e de menționat că în cadrul activităților interactive. au fost utilizate materiale cu potențial de activizare, cum ar fi: simboluri vizuale, imagini vizuale și auditive, imagini animate, expoziții. Elevilor se pot aplica metode interactive mai mult orale, decât scrise, pentru că se pierde foarte mult timp cu transcrierea, dar și pentru dezvoltarea limbajului, a vocabularului, a încrederii în sine, a motivației pentru cooperare și integrare. Studiul a constatat o serie de metode interactive ce pot fi utilizate (cu scop de recomandare) cu succes la clasele în care învață elevi cu CES, totodată subliniind și metodele ce nu pot fi aplicate în asemenea clase.

<i>Metode care pot fi utilizate la elevii cu CES</i>	<i>Metode care nu pot fi utilizate la elevii cu CES</i>
<i>Discuția dirijată</i> – este o metodă de comunicare orală care ghidează întrebările pentru descifrarea textului. Ex. <i>Predicția</i> este tot o discuție dirijată (citind un mic fragment, elevii trebuie să spună dacă personajul este fată sau băiat, dacă are frați etc)	<i>Metoda predării/învățării reciproce</i> – este dificil de folosit într-un grup care nu este omogen. Elevii hipoacuzici nu pot preda celor auzitori și nici invers. Intervine o barieră de comunicare și colaborare.
<i>Hărțile conceptuale</i> – organizează informația (o învățare activă și logică) și dacă sunt expuse, pot ajuta la fixarea cunoștințelor.	<i>Metoda schimbă perechea</i> nu se poate desfășura în condiții optime datorită faptului că elevii trebuie să comunice între ei, iar noile perechi formate nu vor putea transmite corect informația. Se va transforma într-un ”telefon fără fir”, informația va fi distorsionată.
<i>Metoda R.A.I</i> este o metodă dinamică care nu-i lasă pe elevi să ”fie distrați” deoarece dacă nu sunt atenți pot ieși din joc și chiar primi o pedeapsă din partea colegilor, le dezvoltă capacitatea de a comunica, de a pune întrebări, de a da răspunsuri rapide. În cadrul acestei metode putem vorbi și de stima de sine care este un factor important în dezvoltarea personalității elevului. Cei care câștigă vor fi mândri și vor dori să mai fie pe podium.	<i>Tehnica 3-2-1</i> provoacă probleme elevilor deoarece face apel la competențe metacognitive și la autoevaluare, iar elevii pot avea probleme cu memoria pe termen scurt, sau cu interacțiunea dintre ei – vor da răspunsuri fără legătură cu subiectul sau același răspuns pe care l-au mai auzit.
În cadrul metodei ” <i>Știu, vreau să știu, am învățat</i> ” pot răspunde toți, astfel verificându-se și nivelul de la care pot porni informațiile în noua lecție. Este metoda care-i motivează să fie atenți, să fie activi, să fie creativi.	<i>Portofoliul</i> este un instrument de evaluare pe care îl poate realiza cadrul didactic pentru fiecare elev la școlile speciale, nu elevii. Elevii nu pot realiza fișe de informare și documentare independentă, referate, eseuri, creații literare proprii, rezumate, curiozități, elemente umoristice referitoare la tematica abordată etc.
<i>Conversația</i> – care se bazează pe întrebări pentru obținerea răspunsurilor așteptate. Este utilizată curent în toate momentele lecției și în toate metodele moderne interactive. Ea vizează mai mult capacitatea	<i>Metoda cadranelor</i> poate fi doar adaptată sau realizată cu sprijinul cadrului didactic deoarece elevii nu pot singuri esențializa informațiile. Metoda se utilizează în special pentru textele scrise și se bazează pe exprimarea unor puncte de

creatoare decât cea de memorare.	vedere propriei.
<i>Explicația</i> are rolul de a-i ajuta pe elevi să înțeleagă informațiile transmise. Este însoțită de exercițiu pentru exemplificare.	<i>Eseul și minieseul</i> nu poate fi dat elevilor deoarece aceștia nu știu să-și ordoneze ideile, nu pot să se exprime rapid în scris.
<i>Puzzle</i> – poate fi integrată în orice moment al lecției și este preferată de elevi (poate fi aplicată și elevilor care dau semne de agitație, nervozitate) .	<i>Jurnalele de gândire</i> se pot utiliza la clasele de elevi care pot prelucra conținutul unei lecții, pot face asociații, își pot crea imagini mentale.
<i>Cvintetul</i> – este o poezie simplă alcătuită din 5 versuri care poate fi utilă și la evaluarea curentă, la feedback.	<i>Problematizarea</i> fiind o metodă ce se bazează pe investigația personală a elevului, pe soluționarea unor ipoteze, demonstrări, explicații, analize, sintetizeze.
<i>Diagrama Venn</i> poate fi utilizată în cadrul orelor de limba română când se compară două personaje - prin ce se diferențiază și ce au în comun. Este potrivită pentru consolidare și evaluare.	<i>Masa rotundă/ cercul</i> este o tehnică de învățare prin colaborare care ar necesita foarte mult timp deoarece fiecare elev trebuie să scrie o informație legată de lecția predată. Așa cum s-a văzut, unii nu vor ști să scrie deloc, alții vor scrie inteligibil, alții vor refuza.
<i>Turnul galeriei</i> – este des folosită pentru a evidenția ceea ce pot realiza diferit față de grupul celorlalți sau ceea ce au greșit. Elevii învață să colaboreze, să fie toleranți, să comunice, să se implice în realizarea sarcinilor.	<i>Brainstormingul</i> (asaltul de idei) poate fi realizat doar cu câțiva elevi din clasă, ceilalți elevi trebuie să aibă alte sarcini. Este necesar ca la această metodă să participe elevi care să stăpânească bine tema propusă discuției și să facă apel permanent la operațiile logice ale gândirii. Se separă gândirea critică de gândirea creativă, astfel formulându-se idei diferite de ale celorlalți participanți. La sfârșit sunt selectate doar ideile care corespund temei dezbătute.
<i>Harta povestirii</i> – este utilă pentru a sintetiza conținutul informațional. Poate fi adaptată la nivelul fiecărei clase.	<i>Metoda studiului de caz</i> implică documentarea, găsirea de soluții și ierarhizarea acestora, analiză critică, luare de decizii ceea ce nu putem spune că pot face elevii cu CES.
<i>Metoda ciorchinelui</i> încurajează elevii să se exprime, să demonstreze cunoștințele acumulate pentru tema dată. Poate fi realizată individual, pe grupe sau frontal.	<i>Învățarea prin descoperire</i> pune elevii în situația de a rezolva o situație-problemă prin extragerea informației din enciclopedii, tratate, documente.

Pentru realizarea mai rapidă se pot pune întrebări ajutătoare.	
<i>SINELG</i> este o metodă utilizată pentru formarea abilităților de lucru cu textul, dar și a lecturii. Este metoda care-i determină să fie atenți la ceea ce citesc și să învețe să noteze anumite informații.	<i>Cubul</i> este o metodă care scoate în evidență modul de gândire al elevilor. Sarcinile de pe fețele cubului sunt invariabile, nu pot fi adaptate la capacitățile elevilor cu CES.
<i>Jocul didactic</i> este utilizat în orice etapă a lecției atât pentru dobândirea de noi cunoștințe, abilități cât și la consolidarea și evaluarea acestora.	<i>Discuția tip Panel</i> se bazează pe constituirea unui eșantion de șase elevi care vor studia o problemă, ceilalți elevi constituie auditoriul care se va exprima doar scris, iar un elev moderatorul/injectorul de mesaje. Elevii nu se pot exprima liber, nu-și pot susține părerile, nu-i pot combate pe ceilalți argumentând.
<i>Jocul de rol</i> îi face pe elevii implicați să fie actori, să fie personajul preferat, să facă cunoștință cu anumite convenții și reguli sociale, să comunice, să imite, să-și dezvolte imaginația, gândirea și creativitatea, să încerce să rezolve unele probleme cu care se confruntă (vrea să fie pirat, nu are cârlig- îl improvizează din plastilină). Este metoda folosită atât la școală, cât și în familie.	<i>Metoda pălăriilor gânditoare</i> este o tehnică bazată pe interpretarea unor roluri în funcție de culoarea pălăriei alese. Elevii cu CES nu pot înțelege că trebuie să aibă o atitudine optimistă, constructivă sau o atitudine pesimistă, negativă. Ei transmit ceea ce simt nu ceea ce le propune rolul. Ei pot inventa un joc – că sunt pitici, împărați și astfel totul scapă de sub control.
<i>Interviul în trei trepte</i> este o tehnică prin care fiecare poate fi cel care ia interviul sau cel care este intervievat (cu specificarea faptului că ei nu iau notițe, totul de desfășoară oral). Elevii își dezvoltă capacitatea de comunicare, de relaționare, de cooperare și de susținere a unui punct de vedere.	<i>Metoda 6-3-5</i> evidențiază potențialul creativ al grupului format din șase elevi. Este propusă o temă/ o problemă și fiecare trece câte trei idei/ soluții trecând hârtia de la unul la altul. Elevii cu CES nu vor putea găsi o rezolvare deoarece nu pot sintetiza informația, nu pot selecta răspunsurile banale, de cele reale.
<i>Explozia stelară</i> este una dintre metodele care poate fi folosită în orele de literatură. Este relaxantă și plăcută pentru elevi. Poate fi utilizată în diferite etape ale lecției: la verificarea cunoștințelor, la captarea atenției, la evaluare. Poate fi realizată	<i>Sinectica</i> (metoda Gordon) este bazată pe asociații de idei, pe inventarea unor soluții ce depășesc anumite limite. Elevii nu vor putea să facă analogii, să analizeze, să genereze conexiuni inedite între temele propuse.

individual, pe grupe sau frontal.	
<i>Scaunul povestitorului</i> este metoda care dezvoltă capacitatea de comunicare, de gândire, de imaginație. Îi ajută pe elevi să scape de teama de a vorbi în public.	<i>Tehnica acvariului (fishbowl)</i> îi pune pe elevi în dublă postură: aceea de participanți la dezbateri și de observatori a rezultatului dezbaterii. Ei nu vor fi obiectivi când vor completa observațiile, nu vor găsi argumente pentru a-și susține ideile.
<i>Metoda horoscopului</i> este utilizată în special pentru caracterizarea unui personaj și constă în încadrarea într-o zodie și susținerea acestei alegeri.	<i>Metoda mozaicului</i> (metoda grupurilor independente) se bazează pe trei tipuri de grupuri: cooperative-expert-cooperative. Elevii din grupa experților trebuie să-i inițieze pe colegi în subiectul/ tema propusă. Se vor confrunta cu probleme de comunicare și de înțelegere.

Surse bibliografice

- Amelia Georgiana BONCEA, Strategii didactice moderne. Metode interactive de predare-învățare-evaluare, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Education Sciences Series, Issue 3/2016, 3_Amelia%20Georgiana%20Boncea.pdf
- Învățarea centrată pe elev. Ghid pentru profesori și formator. Proiectul PHARE: RO 2002/000586.05.01.02.01.01 Asistență tehnică în sprijinul învățământului și formării profesionale inițiale WYG International Ltd (IMC Consulting Ltd), sept. 2005, <http://www.tvet.ro/Anexe/x/Student%20centred%20learning%20guide20Rom%final.pdf>
- MONCEA Elena. Rolul și importanța metodelor interactive, *EDICT, Revista Educației* / ISSN: 1582909X, iunie 2018, <https://edict.ro/rolul-metodelor-interactive-de-grup-in-cadrul-domeniului-limbasi-comunicare/>
- POPA Daniela. *Strategii de stimulare a învățării autoreglate la elevii cu dificultăți de învățare*, Presa Universitară Clujeană, 2013. ISBN 978-973-595-792-6
- Rolul strategiilor didactice interactive în procesele de predare, învățare, evaluare, <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-resurse-educationale-pentru-sustinerea-educatiei-incluzive-de-calitate/rolul-strategiilor-didactice-interactive-in-procesele-de-predare-invatare-evaluare>
- <http://www.constantincucos.ro/2013/09/pana-unde-se-poate-merge-cu-diferentierea-in-invatare>
- CRESCENZI F., ROSSI S., AURIGEMMA F., DORMI D., LOPEZ L., RENGE R. (2011). *I DSA a scuola. Una guida per gli insegnanti*. Firenze:Ed. Libri liberi